

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoeni; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogenfijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herken, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr J. Kapteyn, IJmuiden; Dr G. Kelzer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Kooie, Naaldwijk; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijcknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr S. J. Popma, Amersfoort; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Rissacuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Rotterdam; Dr J. Smellk, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Dr H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Aan onze abonnee's. — Hoofdartikel: Verbond en geloof, IV. — Uit de Schrift: Het wachten Gods ten tijde van gericht, (Jesaja 30:18). — Literatuur en kunst: Bilderdijks Elms. — Pop, wetensch. schetsen: Wat deed Christus in zijn toeven tussen graf en hemel? IV. — Even parkeer: Recht van reactie. — Uit de historie: Guido de Brès en de bisschop van Utrecht, V. — Perschoorw. — Kerknieuws.

Aan onze Abonnee's.

Tot onze zeer groote teleurstelling kunnen we dit nummer nog niet in zijn gewonen vorm geven, daar tot op dit oogenblik van onzen Redacteur geen copie ons heeft bereikt. Wij koesteren de hoop volgende week weer als gewoon te kunnen verschijnen.

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V.

HOOFDARTIKEL

Verbond en geloof.

IV.

Hoe komen wij nu als ouderlingen met deze dingen in aanraking? Op allerlei manier. Ik bedoel nu niet in de eerste plaats, dat men bij het huisbezoek klachten hoort over „eenzijdige Verbondsprediking“, of over het feit, dat „het Verbond een te groote plaats krijgt in de prediking“. Zeker dat ook. Er wordt wel eens geklaagd over „overschatting van het Verbond“ en over „overschatting van den doop“. Een enkelen keer hoort men zelfs beweren, dat op sommige kansels zou worden gepredikt, dat iedere gedoopte een geloovige is.

Nu is hier zeker veel misverstand in 't spel. Er zal in onze Gereformeerde Kerken niet één domine zijn, die beweert, dat elke gedoopte een geloovige is. Die zou dan ook zeker ingaan tegen Schrift en Belijdenis. Een andere vraag is, of men alle gedoopten „kinderen Gods“ kan noemen.

Onder het Oude Verbond worden ook de afvallige bondelingen „kinderen Gods“ genoemd. Telkens weer doet de HEERE Zijn profeten roepen tot de „afkeerbare kinderen“ om zich te bekeeren. Jeremia geeft dien naam aan de afvallige bondelingen uit het Tienstammenrijk. En de profeet Ezechiël profeteert tegen de ballingen uit Juda in den Naam des HEEREN: „Gij hebt de kinderen, die gij Mij gebaad hebt genomen, en hebt ze den Moloch opgeofferd“.

Mag men onder de „nieuwe bedeeeling“ dezen term nu ook gebruiken? We lezen in het Nieuwe Testament niet, dat „bondelingen in 't algemeen“ kinderen Gods worden genoemd. Dit bewijst natuurlijk niet, dat het ongeoorloofd zou zijn. Ik meen, dat men de continuïteit van de Oude en Nieuwe bedeeeling handhavend, geen bezwaar tegen het gebruik van dezen term kan maken. Ook ons doopsformulier gaat in het gebed hiervan uit, naar het mij voorkomt. En het ligt ook zeker in de lijn van den gedachtengang bij Calvijn. Ik kan mij voorstellen, dat iemand bezwaar maakt, in verband met de rijke betekenis, die „kinderen Gods“, b.v. in Joh. 1:12 heeft, deze benaming in meer algemeen zin te gebruiken. Maar dat is geen reden, om iemand te veroordeelen, die er anders over denkt.

Men vergeet hierbij niet, dat zij, die dezen „ruimen“ term gebruiken, onderscheid maken tusschen tweeërlei kinderen Gods — ten eerste algemeen zij, die de genade der belofte hebben, en in verbondsbetrekking staan tot den God des Verbonds — en in engeren zin diegenen onder hen, die van eeuwigheid verkoren zijn tot het geloof en de zaligheid. Zoo komt de rijkdom en de ernst van de verbondsverhouding sterk uit: Zakelijk zal

men het hiermee dus als Gereformeerde wel eens moeten zijn.

Ook kan men moeilijk bezwaar maken tegen de uitdrukking, dat elke gedoopte steeds „moet gelooven, dat hij Gods kind is“. Hier vindt men eenvoudig op andere wijze uitgedrukt, dat tot iedereen gedoopte komt het bevel tot geloof — en immers het geloof in Christus sluit in de zekerheid van het kingschap Gods.

Wanneer ik nu dus ga spreken over de vraag, hoe wij in het huisbezoek met deze dingen in aanraking komen, wil ik het vooral hebben over symptomen, die wijzen op onderschatting van de betekenis van het Verbond. Ik denk hierbij aan allerlei individualistische en subjectivistische neigingen. Deze komen uit in gebrek aan kerkelijk besef, in sympathie voor allerlei buitenkerkelijke bewegingen als Buchmanbeweging enz., in een verkeerd inzicht in de betekenis van den kerkgang, alsof die alleen voor den individueelen geloovigen van betekenis zou zijn, in gemis aan inzicht in de betekenis van het Heilig Avondmaal, in gebrek aan geloofszerkheid, dat men dan wil verhelpen door het zoeken van allerlei subjectieve ervaringen, in een zich-niet-willen-onderwerpen aan het Woord Gods in belofte en bevel enz. In al deze verschijnselen komt uit, dat men geen oog heeft voor den rijkdom en den ernst van Gods Verbond. 't Verbond is vaak maar een klank. Bij het woord „Verbond“ denkt men aan de kleine kindertjes, die gedoopt worden, en die een beetje meer kans op de zaligheid hebben, dan andere.

Maar eigen doop geeft geen vastheid meer. Het Avondmaal wordt slechts in zeer verwijderd verband gezien met het Verbond. En de prediking wordt in het geheel niet aangemerkt als het Woord des Verbonds.

Van het bevel des geloofs wil men praktisch vaak ook niet weten. Telkens weer treft men aan een zich verschuilen achter de z.g. onmacht. „Het geloof is toch gave Gods. Ik kan mij dit geloof toch niet geven! Ik weet toch niet, of ik wel wedergeboren ben“. Niet het minst treft men deze redeneering aan bij jonge mensen, die men stelt voor den eisch van belijdenis des geloofs, en ouderen steunen hen daarin maar al te veel. Hiermee in verband staat een andere vraag, n.l.: „MAG ik wel gelooven, dat ik Gods kind ben?“ Om tot het antwoord op die vraag te geraken, gaat men dan na — wil men dan althans nagaan, of men kenmerken der genade in zich bevindt — men gaat zich zelf onderzoeken, of Christus reeds door Zijn Heiligen Geest in het hart heeft gewerkt, om daarnaast dan tot dezen „staat“ te kunnen besluiten. Men doet dit onderzoek dan buiten de belofte des Verbonds om — men gaat dus niet uit van de welgemeende beloften Gods — maar wroet in het eigen zieleleven, om te speuren naar kenteekenen.

Dit zelfonderzoek — dit ongeloovig zelfonderzoek, dat dus zonde is, heeft niet Gods Woord van den Christus tot uitgangspunt en tot middelpunt, maar blijft zich bewegen om het eigen zieleleven.

De vraag: „ben ik wel een geloovige?“ beheerscht daar het denken. In plaats van te denken over, en te gelooven en te roemen in de genade Gods — in de goedertierenheden des HEEREN — is men steeds met zich zelf bezig. Meent men, dat dit vroom is? Men vergeet dan, dat eigenwillige godsdienst, die niet is geloovige, gehoorzame onderwerping aan Gods Woord, nooit echte vroomheid is, maar zonde. God wil gediend, geëerd en geloofd worden op Zijn Woord — naar den eisch van Zijn Verbond. 't Leven der heiligmaking is vrucht des geloofs — vrucht van het geloof in de rechtvaardiging in Christus. Gelooven betekent steeds weer — gehoorzaam luisteren naar Gods Woord — ja zeggen en doen! Daders des Woords zijn zij, die geloovig luisteren, en gehoorzaam leven in het Verbond! Zij die zoo sub-

jectivistisch spreken, Gods Verbondswoord onvoldoende achten, en van de onderwerping aan dit Woord niet willen weten, spreken wel gaarne over de zekerheid des heils, de gevoelige zekerheid — de „bevindingen“ — die het kingschap Gods bewijzen. Hebben ze die „bevindingen“, dan zijn ze gerust — bemerken ze die niet, dan worden ze onrustig. Ze hebben geen steun aan de gemeenschap des Verbonds. Hun doop zegt hun weinig of niets. Zij zoeken steeds weer de allerindividueelste indrukken en bevindingen, om daarop hun heilszekerheid te bouwen in lijnrechten strijd met Paulus, die in Romeinen VI voor de zekerheid der zaligheid verwijst naar den doop. Men leze hierbij ook wat Calvijn zegt over den doop. Trouwens ons doopsformulier geeft in dezen ook geen onzeker geluid.

Ik ga thans, omdat het anders te ver zou voeren, niet meer in op de andere, door mij genoemde verschijnselen, die trouwens ook maar zeer zijdelings op mijn onderwerp betrekking hebben.

Groningen.

A. SCHOLTENS.

UIT DE SCHRIFT

Het wachten Gods ten tijde van gericht.

En daarom zal de Heere wachten, opdat Hij u genadig zij en daarom zal Hij verhoogen worden, opdat Hij Zich over u lieden ontferme, want de Heere is een God des gericht; welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten.
Jesaja 30:18.

Wij weten in deze dagen van het wachten der menschen. De verschrikking van een oorlog, die als een orkaan over ons gekomen is, houdt ons van dag tot dag bevangen. Met heel de wereld zien wij vol spanning uit, hoe de afloop zal zijn van de dingen, die zich in zoo'n verbijsterende vaart op het wereldtooneel voltrekken.

Meer dan het wachten der menschen is echter het wachten Gods. En Jesaja spreekt ons daarvan tot een bijzonderen troost in grooten nood.

Wij lezen hier in zijn profetieën hoe Israël onder de kastijdende hand Gods door moet. Het boet voor zijn vele zonden.

Maar als de profeet land en volk geteisterd ziet, blijft hij niet bij Gods oordeelen staan. Juist aan den tijd van het gericht kent hij den naderenden tijd van genade. Zoo gaat het licht schijnen in de duisternis van dezen nacht en komt hij met het verrassende evangelie: daarom zal de Heere wachten op Zijn genadebetooning.

Het merkwaardige van dit woord is, dat het een zuivere gevolgtrekking is. De profeet ziet de straf Gods over Israël en nu besluit hij daaruit, dat God straks Zijn genade zal laten zien. Het een moet op het ander volgen. Zien wij, dat God ons slaat, zoo weten wij ook, dat de tijd van helen zal aanbreken.

Dat zegt ons dus voor dezen tijd, dat wij niet moeten blijven staan bij de verschrikkingen van Gods oordeelen alleen. Als wij alles overzien wat zich in de laatste weken heeft afgespeeld, mogen wij met groote zekerheid besluiten, dat God ook wat anders geven zal dan Zijn kastijding. Want dit wordt ons door het Woord Gods gewaarborgd: op gericht volgt genade. God wacht er op om dit waar te maken.

En om nu te meer ons te sterken in dit geloof, wordt ons tevens het geheim van dit wachten Gods verklaard. Jesaja verkondigt ons, dat God een God van gericht is. Duidelijkheidshalve zouden we kunnen zeggen: een God van recht en gerechtigheid. Onze Statenvertaling heeft op meer dan één plaats Gods straffen in gericht vertaald door straffen met mate.

Want het gericht Gods beteekent niet alleen, dat Hij gericht oefent, maar dat Hij daarbij rechtvaardig is en gedachtig blijft aan Zijn Woord. Hij heeft Zijn Woord niet voor niet gegeven. Zijn verbond is geen schijnbeweging geweest. Daarom kan God wel moeten straffen, maar alleen voor zoover het Zijn eer eischt en dienstig is tot heil van Zijn volk. Het einddoel van al Gods werken aan ons is leven en zegen en vrede.

En zoo verstaan wij het „daarom“ des geloofs, dat Jesaja hier uitspreekt. Het is onmogelijk, dat God niet anders zou doen dan Zijn kinderen te straffen. Hij tuchtigt met mate. Als Hij kastijdt, ziet Hij reeds op het einde. Ook als Hij komt met Zijn strengste tucht, wacht Hij met goddelijk verlangen naar den tijd, dat Hij weer genade zal bewijzen.

Daarom kunnen ook wij, met het gezicht op Gods oordeelen, vertrouwend wachten op Zijn genadebetoon, dat zeker komen zal.

In dat wachten echter — dat zal ieder gevoelen — ligt voor ons nu niet uitsluitend troost. God komt met dit woord ons evenzeer vermanen en veroortmoedigen. God is immers een God van genade. Hij wil niets liever dan genade betoonen. Maar waarom wacht Hij daar dan mee?

Dit kan niet aan Hem liggen; zoo moet het dus enkel bij ons liggen.

Want ja, wij kunnen Gods genade tegenstaan. Wij kunnen ons zóó gedragen, dat God Zijn genade inhoudt.

En in dit opzicht hebben wij allen ons te beproeven. Als God met Zijn genade komt en wij spelen er maar wat mee, wij maken er geen ernst mee, zal God dan nog voortgaan ons te zegenen?

Neen, dan komt het wachten Gods. Dan wacht Hij, dat wij ons veranderen en bekeeren.

Dat is de ernst van het oogenblik, waarin wij ons thans bevinden. Dat is de ernst van dezen oorlogstijd. God wacht op onze „boete en beterschap“.

In dat opzicht geeft de Heere ons in deze profetie van Jesaja ook duidelijke richtlijnen. Wat was de zonde van Israël? Waarom deed de Heere bezoeking over hen?

Zij hadden de waarheid Gods niet kunnen verdragen. Zij wilden nog wel profeten hooren, als deze maar niet te scherp en te concreet waren. En vooral ook de tegenstellingen verzachten! De Heilige Israëls mocht niet genoemd worden! Want in Hem lag voor Israël de afgezonderdheid, die men niet langer begeerde.

Wijst Gods Woord ons daarmee niet op zonden, die ook onder ons gevonden worden?

Daar is dezer dagen verklaard, dat de Kerk nu bovenal de roeping heeft om te troosten. En zeker kan zij zich geen schooner taak zien toegewezen.

Maar vergeten we niet, dat naar de belijdenis der Kerk als eerste stuk om welgetroost te leven voor ons noodig is te weten, hoe groot mijn zonden en ellende zijn.

Daarom zal in de kennis en belijdenis van zonden de eerste vrucht gezocht moeten worden van de zware beproeving, die God over ons heeft beschikt. Dan wacht God niet langer met de vertroosting Zijner genade. Het einde van Zijn wachten wordt dan gevonden in ons verwachten: welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten.

Moet het hier nog gezegd, dat dit verwachten van God een verwachten is van Jezus Christus?

Er is een verwachting onder de menschen, die zich misschien wel tot God richt, maar men verwacht van Hem wat anders dan de genade in Christus. Dat zijn zij voor wie de verschrikking van den oorlog onbegrepen is voorbij gegaan. Die de groote schrik voorbij is en de eerste ellende verholpen, ademen ze weer op.

POPULAIR-WETEN — SCHAPPELUKE SCHETSEN

Wat deed Christus in zijn toeven tusschen graf en hemel?

IV.

Vragen wij naar het doel van Christus' verblijf op aarde in de veertig dagen vóór Zijn hemelvaart, dan moet dit gezocht worden in Zijn verschijningen en in Zijn werkzaamheid buiten die verschijningen.

Zooewel wanneer Hij met de Zijnen samensprekt als wanneer Hij door niemand gezien wordt, steeds is Christus als Middelaar ambtelijk bezig, want Zijn ambtswerk is ononderbroken.

Over Christus' verschijningen is ons het meest geopenbaard en over Zijn werkzaamheid buiten die verschijningen slechts weinig. Daarom zijn wij geneigd, om het doel van Christus' verblijf op aarde uitsluitend in die verschijningen te zoeken, en wanneer wij dan meenen, dat Hij daarnaast niets meer te doen had op aarde, dan zou men tot de gedachte kunnen komen van een aanwezigheid in den hemel. Wij zagen echter, dat de Schrift zelf ons verbiedt dient kant uit te gaan, en als wij ons bezinnen over het feit, dat Christus al dien tijd op aarde heeft vertoefd, dan gaat ons hoe langer hoe meer licht over dat verblijf op.

Immers, door Zijn verschijningen alleen reeds wordt Zijn blijven genoegzaam gemotiveerd. Waar-

Want ze verwachten van God niet meer dan herstel van wat eens geweest is.

Het groot herstel, dat in Christus is gewrocht, gaan ze voorbij.

Die den Heere verwachten, stellen hun verwachting echter op Christus Jezus.

En zoo alleen zijn zij welgelukzalig. Want ja, God troost den mensch, maar alleen in Jezus Christus.

In Hem wordt ook deze profetie van Jesaja vervuld. Immers hoe kan ik ooit verzekerd zijn, dat na het oordeel Gods tenslotte enkel Zijn gunst overblijft?

Die zekerheid vind ik alleen bij Christus en Zijn kruis.

In het kruis van Christus is Gods oordeel over ons heengegaan en zoo is er voor ons enkel genade overgebleven.

En nu zien wij, rijker dan Israël het ooit gezien heeft bij de vervulling van Jesaja's profetie, dat God niet enkel straffen kan. Op Zijn straf volgt zegen. Zijn straf is zegen. In Christus is het wachten Gods vervuld. En wat Hij nu nog wacht, is opdat wij in Christus alles zullen vinden ook ten tijde van gericht.

Hij wacht, dat wij de schoonste vrucht van onze beproeving vinden: de kennis van onzen Heere Jezus Christus, in Wiens gemeenschap wij dagelijks rijker worden, ook al zouden we elken dag armer zijn.

Goes.

v. d. V.

Bilderdijks Elius.

„Dan, 't was bestemd, de Vorst, ons Neerland moest bezwijken, 'k Voorzag 't — en overtuigd, en in Gods raad gerust, Geen voorzorg, geen o neen! geen aarzelen of ontwijken, In de Almacht is mijn hoop, ik ben die hulp bewust...“

De eerste zin, die Dr H. T. Colenbrander neerschrijft in zijn boek: „De Bataafische Republiek“ luidt: „Het wonder is niet, dat de oude Nederlandsche staat in 1795 gevallen is, maar dat hij toen nog bestond“.

Inderdaad, toen de revolutiestorm over onze erve opstak was hetgeen neergeslagen werd niet veel meer dan vermolmd hout. We hadden zelf onze nationale karaktertrek reeds lang verloren en daarmee ons eigen graf gedolven.

We heulden met de Franschen, we namen de fransche zeden en gewoonten over, lazen fransche boeken, verhoorlijkten de fransche begrippen en haalden den franschen geest over de grenzen naar binnen.

En toch, het scheen vlak voor den ondergang van onze republiek juist zoo goed te gaan.

De hollandsche dames hadden het druk met het nadenken van de buitensporige kapsels die de Parijse mode voorschreef en de hollandsche „mannen“ hadden het even druk met de reorganisatie van hun pruiken, die niet meer in een „haarzak“ achter den nek werd samengebonden, maar als een staartpruikje in een kleurigen strik uitlopend, coquet op den rug bengelde.

„t Was immers „mode de Paris“? De statie-degens, die ook al door den „minderen man“ werden gedragen, maakten plaats voor wandelstokken uit kostbaar uitheemsch hout gedraaid en die gebruikt moesten worden als tegenhangers van de waalers der dames, die heeren hadden toch iets noodig om zich een houding te geven in gezelschap?

En wat al heel karakteristiek was: mode werd het „jou-jou spel“. Iedereen deed er aan mee, van vijftien tot vijf en zestig jaar had men een dubbele houten schijf, hangend aan een koord in de hand en speelde

bij wij moeten bedenken, dat zeer waarschijnlijk niet alle verschijningen ons bekend zijn gemaakt. Ook hier heeft de Geest der inspiratie een keus gedaan. Opmerkelijk is, dat de evangelisten in hun weergave van elkander verschillen: Lucas noemt niet de verschijningen in Galilea; Mattheüs en Johannes beschrijven er mee. Paulus in zijn opsomming in 1 Cor. 15 maakt slechts van zes verschijningen gewag, waarbij hij dan nog als laatste noemt die, welke hem zelf te beurt is gevallen; en bij die zes noemt hij er dan nog twee, die niet door de evangelisten vermeld zijn, n.l. die aan Jacobus en die aan de vijfhonderd broederen op eenmaal. Hieruit mogen wij afleiden, dat het niet onmogelijk is, dat Jezus nog wel vaker verschenen is buiten hetgeen ons in de Schrift vermeld is. (Johannes maakt zijn opmerking over de vele dingen, die Jezus in de tegenwoordigheid Zijner discipelen gedaan heeft en die niet beschreven zijn, direct in aansluiting op het verhaal van de verschijning aan Thomas!)

Doel van de verschijningen is samen te vallen als: de regeling van de verhouding tusschen Christus en Zijn kerk, zooals die voortaan, na Zijn hemelvaart zijn zal. De kerk moet verzekerd zijn van Christus' opstanding; daarom verschijnt Jezus aan Zijn apostelen, omdat deze daarvan getuigen moeten. Hierin ligt ook de betekenis van de eerste verschijning aan Petrus, opdat het geloof der gemeente gebouwd zou zijn op deze petra: Hij is van Simon, Cephas gezien! Daarom heeft Christus „zichzelven levend vertoond, met vele gewisse ken-teekenen, veertig dagen lang, zijnde van hen ge-zien.“

Maar om hen te overtuigen van Zijn opstanding zou één verschijning voldoende geweest zijn. Daar-

er mee op straat, in huis, op de wandeling, in den schouwburg en op de beurs.....

Zoo speelde men als onbezorgde kinderen langs den rand van den afgrond.

In de familiecorrespondentie van Van Lennep lezen we: „De dames in die dagen leidden algemeen, wat men noemt een zeer wereldsch leven, van de brieven uit dien tijd onder mij berustende, zijn er misschien vijftig waarin van bals en comediepartijen gesproken wordt.....“.

Alsof er geen vuiltje aan de lucht is!

En de heeren brengen het er niet beter af. Uitgaan, „gepaste ontspanning“ en het leven genieten is de lens van den dag. En zij blijven bij dit alles heel vroom getrouw aan de gereformeerde kerk, die immers staatskerk is, en zonder welke geen staatsambten te bekleden zijn.

De vloek der toenmalige opvatting van „art. 36“!

Maar Gods oordeelen, ofschoon lang aangekondigd, komen tenslotte altijd nog als een bliksemslag, zoo onverwacht en zoo snel.

Er zijn teekenen, die heen wijzen naar de catastrofe, soms jaren en jaren te voren, maar dan, als de tijd rijp is voor het oordeel, is het vaak of er een haast, een leegte, een rust is tusschen profetie en vervulling.

„Een rustige tijd“ zeggen de met blindheid geslagenen in het oordeel der verharding.

Maar Gods Woord wijst op de dagen van den zondvloed en die van Sodom.....

Was er dan niemand, die het zag aankomen?

Ja, net als altijd: de kleine luyden! Maar zij hadden geen stem in het kapittel. De heeren van de grachten in Amsterdam regeerden en het „gemeen“ had te gehoorzamen.....

En de officiële kerk liep in het gareel van de regenten.

Van der Palm leidde een officiële dankstond, toen de Franschen over onze bevroren rivieren het land binnenstroonden. God had het immers doen vriezen. En Prof. Herenga schreef in een officiële „biddag-brief“: Dit is van den Heere geschied en het is wonderlijk in onze oogen“.

En toen de eed van trouw aan de revolutionaire staatsregeling moest worden afgelegd, deed heel officieel Nederland dit volgzzaam, op een enkele uitzondering na.

Tot die enkele uitzonderingen behoorde Bilderdijk. Bilderdijk, de „Unis ille vir“, de volstrekt eenzame, maar de profeet door God verkoren om vader van het Reveil te zijn!

Het was in de dagen van afval, van de groote apostasie, vóór den ondergang der Republiek, dat Bilderdijks eerste zoon geboren werd.

En hij noemde zijn naam: „Elius“.....

Het klinkt oud-testamentisch, niet waar?

Aan een vriend schrijft Bilderdijk: „..... een naam, anders sedert omtrent elf eeuwen in ons geslacht niet gebruikt.....“.

Hij gaat dus wel een heel eind in de geschiedenis terug.

Elf eeuwen.

Bilderdijk ziet op geen eeuw, wanneer zijn hand profetisch grijpen wil naar de eeuwigheid, waarin Hij zonder begin geweest is, die de eeuwen schlep.

Men heeft er om gelachen.

Bilderdijk was een verwane gek; hij schepte een beetje op met zijn adellijke afstamming. „Heer van Teisterband“, ja wel, het klonk niet onaardig.

Maar Bilderdijk laat de wereld lachen. Hij houdt zijn adellijke afstamming vol en op zijn ouden dag schrijft hij nog aan zijn vriend Tydeman: „Mijn fami-

om verschijnt Christus niet alleen om zich te laten zien, maar ook om te spreken: „Sprekende van de dingen, die het Koninkrijk Gods aangaan.“ (Hand. 1:3). En in dit gesprokene regelt Hij ambtelijk de verhouding tot Zijn gemeente. Hij bindt als Profeet de Zijnen aan de Schriften. (Luc. 24:27, 44, 45), geeft als Koning zijn mandaten. (Matth. 28:19, Marc. 16:15), neemt misverstanden weg, waartoe Zijn zichtbaar verblijf op aarde aanleiding zou kunnen geven („omdat gij Mij gezien hebt Thomas, zoo hebt gij geloofd“, Joh. 20:29) en wijst de normale geloofs-verhouding aan tusschen Zich en de Zijnen („zalig die niet gezien en nochtans geloofd zullen hebben“), en proclameert als Koning Zijn macht in hemel en op aarde en toont Zijn heerschappij over de natuur in de wonderbare vischvangst (Joh. 21:15-17) en als opperste Priester stelt Hij herders aan en voorzegt Hij de gemeenschap der Zijnen, ook aan Zijn lijden (Joh. 21 vs 15-19, Rom. 8:17).

Daarom behoorren deze verschijningen nog geheel en al tot Zijn aardse Middelaarswerkzaamheden; ze loopen in zeker opzicht parallel aan de afscheidsredenen vóór het lijden. Dat hebben de discipelen ook zoo gevoeld; ze vragen nog vlak voor de hemelvaart: zult gij in dezen tijd het Koninkrijk aan Israël weder oprichten? Zij beschouwen Hem als nog geheel te behooren tot deze aardse bedeeeling en zijn straks verbaasd, als het „punt des tijds“ daar is, dat aan het continue van Zijn aarde-verblijf een einde maakt.

W.

N. S.

liepapie
jus her
keizerri
Wat
geslach
Waar
Enke
belangr
derdijk
We z
de moe

Juist
dijk een
haal sp
West-E
Ov
gever

„D
Beate
haar
en H
slach
was,
een z
getro
keter
goud
om h
vinge
de v
haar
op d
gen
wond

Wein
blaam,
en ove
Christu
We s
pen.
Het
„ijdelh
Intul
zijn zo
dom in
zinken
heen w
Noorde
kere ge
Hier
van ap
In d
zijn tij
Bilde
vorm v
gaat d
de adel
Bilde
beste v
mag.
Toch
kritiek
Dr P
door d
gewon
bedoelt
romanc
geslacht
leeft is

Is d
Alles
lijken
Liten
greep
Bilderc
ziel en
kracht
opdat
heiden
Méer
„En
Ja w
de „kn
tische
Er v
echt is
Testam
En...
Dat
Zachar
Zachar
zoo'n
Ma
Hij i
huisje,
zijn las
ven va
Van L